

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ՊԻՆ 10 ՓՐՅ

ԱՍԻԱ կը հետարանիսի առին օր լիորդ զիրքով եւ հատը 40
փարայ :
Բաժանորդագրութեան տեղն է Պոլիս Զաղմաղճըւար Եօղու-
շու Յակոբեան խան վերնայարկ թիւ 13 :

ԱՍԻԱՅ ասորեկան զինն է մէկ Օսմանեան ոսկի կանխիկ, Գա-
ւառայ թղթատարութեան ծախքը առնողին վրայ է :
Լրացրոյս վերաբերեալ նամակը պէտք է ուղղել « Յ. Խան-
ճեան » հասցեով, որոյ անվճարները չեն ընդունուիր :

Ա. Ռ. Ա. Զ. ԻՆ ՏԱՐԻ 1399 ՇԱՊՐԱՆ

ՇԱՊՐԱՌ 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1873

Ն. Յ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27

ԹԻԻ 134

Այս շաբթու երկուշաբթի օրուրն է
ի վեր հինգ օր թերթ չը հրատարա-
կեցինք, պատճառն թէ եւ կը հաս-
կըցուի ինքնին, սակայն յաջորդ թո-
ւով կուզեմք մեք ալ յայտնել. առ-
այժմ տող չը դնելու համար այսչափ
միայն կը ծանուցանեմք, որ յառաջի-
կայ շաբթուրնէ սկսեալ Արիւն շաբա-
թը երկու անգամ պիտի հրատարակ-
ուի, Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը
միայն, ներկայիս Լրկին գրեթովը քա-
ռածալ եւ ոյտակերտողդ. ի զին 40
փարայ :

Յաջորդ թուով ընդարձակ տեղե-
կութիւն կուտամք :

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. ԻՆ

ՎՍԻԱՅ ԶԱՐԴԱՊԵՆ ԵՒ ԻՐ
ՀՈՍՈՆԵՐ

Գաղտնիք մը դարցած է գրեթէ
թէ մեր ազգին մէջ ինչու համար
հանրական խնդիր մը պատահելուն
պէս, այդ խնդիրն ազգը կը յուզէ կը
պառակտէ եւ այնպէս ժամանակ մը
ամեն բան անխնայութեան մէջ յա-
րատուելէ վերջը, ուր ուրեմն ամե-
նայն ինչ կը հանդարտի եւ կսկսի ազ-
գըն իր կորուստներուն տեղը լեցնել
աշխատել :

Այս գաղտնիքը պարզելու հա-
մար բաւական է արդի վարչական
տաղանային մէն մի պարագաները
քննել միանգամ, եւ պիտի տեսնենք
որ պատրիարքն սկսեալ մինչեւ յե-
տին ազգային պաշտօնեայն ինչպէս

նստու խմբագիրք, քահանայք, վար-
դապետք եւ եպիսկոպոստնք մասնա-
ւոր դերեր ունին խնդրոյն մէջ կատա-
րելու, ըսել կուզենք ամենքն ձեռք
ձեռքի տուած ինկած են հոսանքին
առջեւ առանց ասոնցմէ դուրսը մէ-
կը գտնուելու, որ ազգային նաւուն
ղէկը բռնէ :

Երկու կուսակցութիւն կարծեօք
իրարու հակառակ այն ատիճան կընդ-
դիմանարտին եւ կը դինին իրարու
դէմ, որ պահ մը կը մոռնան թէ՛ երկու-
քին իսկ միեւնոյն ազգին անդամներն
են :

Վիճարանութիւնն իւր օրինաւոր
ընթացքը, բանականութիւնն իւր ող-
ջախոհութիւնն կամաւ կը իրոնցունէ,
առդին անձնական շահուն համար ազ-
գին շահուն հետ կուռելու ուխտեալ
խել մը անձինք, անդին իրանի բազ-
մախնդիր վարձեալներ, եւ ասոնց
դէմը վրէժխնդրութեան եւ յողթա-
սիրութեան համար, իրենց իրա-
ւունքը պաշտպանելու անկարող ան-
մեղներ, ամենքն իրար խառնուած
ինկած են հանրական յուղման հոսան-
քին առաջը, որով կարելի չէ ոչ ար-
դարութիւնն անիրաւութենէ, ոչ սը-
տուութիւնն ճշմարտութենէ, ոչ օրինա-
ւորութիւնն ասօրինաւորութենէ ո-
րոշել :

Վիճակ մը որ որչափ ցաւալի նոյն
չափ եւ վտանգաւոր է :

Այսպիսի պարագայից մէջ ազգա-
յին լրագիրք նուիրական պարտաւո-
րութիւն մը ունին կատարելու. լրա-
դիրք, որք հասարակաց կարծեաց ա-
ռաջնորդներն ըլլալով պարտաւոր են
այդ յուղման մէջ կարի զգուշաւոր վար-

ուիլ եւ ազգին ղէկը գործածելով չը
թողուլ, որ ազգին շահն մասնաւորաց
կրօցն զոհեցնուի, չը թողուլ որ ամէն
օրինաւորութիւն սխալ թարգմանուի,
ամէն ճշմարտութիւն խեղաթիւրի
եւ հասարակաց կարծիքն այսպէս դէպ
ի յուղեալ խնդրոյն այն կողմը հակի,
որմէ ոչ եթէ բարիք մը որչափ շարիք
մը կրնայ յառաջ գալ :

Բսել կուզեմք թէ՛ ազգին ղէկա-
վարներն լրագիրք են. այլ քանի մեծ
կըլլայ ազգին վտանգը երբ նոյն իսկ
ղեկավարք կոյր մոլեգնութեան մը
գործիքն եղած են :

Ներկայ վարչական տաղանային ա-
ռաւակներն յայտնի է, որ Ս. Պատ-
րիարքն եւ Բաղ. Ժողովն են, որոց եր-
կուքն ալ զիրար անբաստանած են եւ
երկուքն իրարու հակառակորդն :

Գննութիւններն եւ մինչեւ այսօր
եղած յայտնութիւններն ապացուցին
թէ՛ ասոնց երկուքն ալ այսինքն Ս.
Պատրիարք եւ Բաղ. Ժողով պախա-
րակուելու կողմեր ալ ունին գովու-
թեան արժանի կողմեր ալ, այսինքն
ոչ Ս. Պատրիարքն անմեղ գառնուկ
մ'է եւ ոչ Բաղ. Ժողովն. նոյնպէս նաեւ
ոչ Ս. Պատրիարքն, իրեն դէմ « Ի խաչ
հան զդա » կոչելու արժանի պարտա-
զանց մ'է եւ ոչ Բաղ. Ժողովը :

Ինչպէս ամէն ազգի մէջ եւ ամէն
ժամանակ կը պատահի, նոյնպէս եւ
մեր ազգին մէջ ալ հարկաւ յաճախ
վարչական տաղանայներ պիտի պա-
տահին եւ հարկ իսկ է որ պատահին.
եւ ազգի մը քաղաքակրթութենէն
կախեալ է այդ տաղանային նոյն ազ-
գին շահույթը չը վնասելու եղանակաւ

եւ օրինաւորութեամբ լուծուիլը, սա-
կայն վերջին օրերս ցաւօք սրտի կը
տեսնեմք որ, ոմանք գրեթէ ուխտած
են ամէն օրինաւորութիւն վեր ի վայր
չընել, ամէն ճշմարտութիւն խեղաթիւ-
րել, ամէն կարգ կանոն խանգարել
եւ մինչ իսկ ողջախոհ հասարակու-
թիւնն գրգռել, որպէս զի կարենան
իրենց նպատակին հասնիլ:

Ասոնցմէ ոմանք զՍ. Պատրիարքը
պաշտօնէ ձգելու ամէն ճիգ կ'ընեն
եւ ընդ հակառակն ոմանք ալ քաղ-
թողութիւն դէմ միեւնոյն վարմունքին
ի գործ կ'ածեն եւ իրենց յառաջանալով
այն վիճակին հասած են, որ եղբայրա-
դաւ թշնամութիւնը գործել սկսած
է: Եւ եթէ Հայոց ազգին այս վիճա-
կը եւս քան զեւս դառնացնող եւ վը-
տանգաւոր ընող մը կայ, այն ալ ցա-
ւօք պէտք է խոստովանիմք թէ Մա-
սիս լրագիրն է:

Մասիս, այո՛, Մասիս, եթէ միայն
այս թերթը չըլլայ Հայոց մէջ մեծ վըս-
տահութեամբ պիտի ըսեմք թէ՛ մեր
ազգին մէջ ծագած խնդիրներն եր-
բէք այսչափ ոչ կը յուզուին եւ ոչ կը
կնճռոտին:

Հրաւեր կը կարգամք ամեն Հա-
յոց, որ անդամ մը աչքէ անցնեն Մա-
սիսի սա մէկ երկու շաբթուան թեր-
թերը, եւ տեսնեն թէ՛ ինչպէս ամէն
ճշմարտութիւն կ'խեղաթիւրէ, ինչպէս
ամէն ստույգութիւն արձակ համարձակ
կըլսօսի, ինչպէս զեղբայր եղբոր
դէմ կը հանէ, ինչպէս հայհոյութիւն
կը տեղայ իւր հակառակորդացը գըլ-
խուն, ինչպէս ազգին մէջ պառակ-
տում կը ձգէ, ինչպէս ժողովուրդը
գրգռել կախատի, եւ տակաւին ա-
սանկ թերթ մը ազգաւ կը թողուի մինչ-
դեռ ուրիշ քանի մը թերթեր ազգա-
լարութիւններ կընդունին:

Ասի ստուգիւ դժբաղդութիւն
մ'է Հայոց համար:

Մասիսի խմբագիրն ինքն ալ կը
հաւատայ թէ՛ մենք իրեն հետ բնաւ
որ եւ է հաշիւ կամ հակառակութիւն
մը չունիմք, եւ ճշմարիտ է որ անոր
համար կը գրեմք այս տողերը որ մեծ
ցաւ կ'զգամք երբ իւր մէն մի թեր-
թը կը կարգամք, որ մէկ ծայրէն միւ-
սը չի է թշնամութեամբ, ատելու-
թեամբ հայհոյութեամբ եւ հետամուտ
միշտ խռովութիւնն ու յուզմունքն
արծարծելու, թերթ մը որ 22 տարի
ազգէն սնած ըլլալով քիչ շատ պար-
տի իւր կերած հացին երախտագէ-
տըն ըլլալ, որ պարտիւ ամէն խմբագ-

րէ աւելի լուրջ եւ խոհուն եղա-
նակաւ գրել, կուսակցութեանց առա-
ւել համաձայնութեանն աշխատիլ քան
զանոնք առաւել եւս իրարու թշնամի
ընել:

Ինչո՞ւ, Մասիս, այդ աստիճան
քաղ. ժողովոյ հարուստ չեղող անդամ-
ները կը հարուածես, հերիք Պրուսա մը
տակն ու վրայ ըրիր, հերիք Շահ Հիւ-
սէյինը պաշտպանելով Հայոց հարա-
տահարութեան խնդրոյն կարեւորու-
թիւնն բառնալ փորձեցիր, հերիք այս
տասն երեք տարի է սահմանադրա-
կանութեան դէմ գրելով, միապե-
տութիւնն կանգուն պահել ջանա-
ցիր, հերիք մինչ իսկ Հայոց դաստիա-
րակութիւնն կաթօլիք վարդապետաց
յանձնել ուղեցիր, եւ հիմայ ալ եւեր
խեղճ ազգի մը, տկար ազգի մը, աղ-
քատ ազգի մը պարկեշտ ժողովուրդը
կը գրգռես, հանդարտութիւնը կը
վրդովես, կուիւ կուզես, անիշխանու-
թիւնն կուզես, որ դուն ապրիս թեր-
թովդ. Հայոց հայրենիքն աւերակ է,
ընտանիքներ միայն կան, ի՞նչ կը բաղ-
ձաս, այդ ընտանիքներն ալ դուն ա-
ւերես եւ անոնց աւերակացը վրայ
անձնասիրութեան կառքդ արշաւել
տաս:

Մեղք է Հայոց ազգին, Մասիս,
մեղքըցիր այս ազգը եթէ զքեզ անոր
անհատը կը ճանչես, չափաւորէ գրի-
չդդ, մէկդի ըրէ ատելութիւնն ու
ոխը, սուտն ու սխալը, անիրաւու-
թիւնն ու ապօրինաւորութիւնը եւ
զրէ ինչ որ ճշմարիտ եւ արդար է.
եթէ Ս. Պատրիարքը պիտի գովես,
գովէ նաեւ քաղ. ժողովոյ աղէկու-
թիւնները, եւ եթէ քաղ. ժողովը պի-
տի պարսաւես, պարսաւէ նաեւ Ս.
Պատրիարքին ալ թիւր գործերն եւ
այսպէս արդար հաւասարակշռութիւն
մը ունեցիր վարձանցը մէջ. քու
պաշտօնակիցներդ եւ քեզ հակակար-
ծիք գտնուող երեսփոխանները, ժո-
ղովուրդը օտարի արժանի գէշ անուն-
ներով մի յորջորջէր, եթէ չես ուզեր
որ ազգին մէջ երկպառակութիւնն
յարատեւէ:

Լրագրոյդ շարագրութիւնն քիչ
շատ աղէկ է, Մասիս, ջանա եւ բա-
ւական է, եթէ ոգիդ եւ սկզբունքդ ալ
անոր յարմարցնես, առանց որոյ հայ
ապրելու Հայոց նախատինք մ'ըլլայ
թերեւս, որովհետեւ այս մէկ, չէ եր-
կուք չէ, հինգ չէ, տասը չէ, այլ միշտ
այսպէս վնաս ունիս ազգիդ եւ օ-
գուտ բնաւ:

Թ. ԿՐԾԻԿԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԹՕԴՈՒԱԾԸ

Կրճիկեան էֆ. մեր բարեկամնե-
րէն է, սակայն թող ներէ մեզ Մասի-
սի մէջ իւր հրատարակել տուած մէկ
յօդուածին վրայ դիտողութիւն մը ը-
նել յանուն արդարութեան, որ կըր-
ճիկեան էֆ. ի հետ մեր ունեցած անձ-
նական բարեկամութենէն անհամե-
մատ առաւելութեամբ նուիրական է
մեզ համար եւ ազգին արդի վիճակին
համար ալ կարեւոր:

Կրճիկեան էֆէնտի քաղ. ժողո-
վոյն կողմանէ Ս. Պատրիարք Հօր դէմ
Քննիչ յանձնաժողովոյ մատուցեալ 11
ամբաստանութիւնները հերքել, հե-
տեւաբար քաղ. ժողովոյ այս մասին
անիրաւութիւնն յայտարարել ձեռ-
նարկած է. չա՛տ լաւ:

Չ'մք ուղեր բնաւ քննել հասկը-
նալու համար թէ՛ արդարեւ քաղ. ժո-
ղովոյ ամբաստանութիւնքն իրաւացի
են թէ՛ անիրաւ, այդ գործն ուրիշ
առթի կը թողումք եւ կուգամք առ-
այժմ քննել թէ՛ Կրճիկեան էֆէնտի
այդպիսի հրատարակային հերքման մը
ձեռնարկելը ազգին օգուտը թէ՛ ու-
րիշ նկատում կամ քաղաքականութիւն
մ'ունի իրեն նպատակ:

Սսիկայ հասկընալու համար կըր-
ճիկեան էֆէնտի իւր հերքման գորոյն
մէջ քաղ. ժողովոյ համար գրած հե-
տեւեալ տողերը հոս կ'օրինակեմք, որ
կըսէ.

«Մեք ըստ որում անդամ այն քաղ-
թողովոյ՝ որ այսօր այդ տասն եւ մէկ
կէտերէ բաղկացեալ ամբաստանադիրը
կը ներկայացնէ յանուն քաղ. ժողովոյ,
պարտ անձին կը համարիմք յայտնել
եւ բացատրել յատենի հասարակաց,
թէ վարչական ընթացքին մէջ ցուց-
ւած այդ 11 կէտերը՝ որ ժամանակին
մեր անձնական դիտողութեանց իսկ
ենթարկուած են, չ'իւրօք ամբաստա-
նութեան բնութիւն կը կրեն, եւ թէ
ինչո՞ւ այդպէս կը նկատուին. ամբաս-
տանողաց կողմէն:

«Եթէ այդ ամբաստանութեան կէ-
տերը հակառակ Սահմանադրութեան
ի գործ դրուած են Ս. Պատրիարք Հօր
կողմէ, եւ խոչընդոտ իսկ եղած քաղ-
թողովոյ Սահմանադրութիւնը կէտ առ-
կէտ գործադրելուն, ինչո՞ւ ցարդ լը-
ռեց եւ ուշացուց քաղ. ժողովն իւր
այդ ամբաստանութիւնները, մինչդեռ
օրինաց եւ օրինապահութեան նա-
խանձանդութիւնը կը պահանջէր որ
առանց ժամանակ անցնելու կատար-

էին, եթէ իրօք ամբաստանութիւն էին, եւ հիմա ալ այս առթիւ ազդային տաղանակի մը տեղի տրուած չէր ըլլար»:

Կրճիկեան էֆէնտի, գիտնալ պէտք է, որ 11 ամիս շարունակ ֆաղ. ժողովոյ մէջ պաշտօն վարած եւ ֆաղ. ժողովոյ հրաժարելէն շաբաթ մը յառաջ առանձինն հրաժարական տուած է ոչ թէ ֆաղ. ժողովոյ հետ հակակարծիք գտնուելուն համար, այլ անձնական պատճառաւ մը:

Արդ՝ ֆաղ. ժողովոյ սոյն 11 ամիս տուած ընթացքը կամ օրինաւոր ըլլալով կրճիկեան էֆէնտի ալ իր այժմ ամբաստանել եւած ժողովականացը հետ համակարծիք էր կամ ապօրինաւոր ըլլալով ատոնց հակակարծիք զըտնուած է միշտ:

Այս երկուքէն կամ մէկը կամ միւսը: Հետեւաբար եթէ առաջինն ընդունիմք, տարակոյս չը մնար հասկընալու համար թէ՛ կրճիկեան էֆէնտիի այժմ ելնել ֆաղ. ժողովոյ դէմ գրելն ու պաշտպանելը սոսկ անձնական թշնամութեան մը արդիւնքն է, զի կարելի չէ որ մարդ իւր օրինաւոր ճանչած եւ համակարծիք գտնուած խնդրոյ մը դէմ գրէ. սակայն եթէ վերջինն ճշմարիտ է, մեք ալ կրճիկեան էֆէնտիի առ. ֆաղ. ժողովոյ ուղղած իւր վերոյիշեալ խօսքը իրեն դարձնելով կը սեմք թէ՛ «եթէ ձեր հերքման գրոյն մէջ ֆաղ. ժողովոյ համար գրածնիդ ճշմարիտ են, ինչո՞ւ ցարդ լռեցիք մինչդեռ օրինաց եւ օրինապահութեան նախանձախնդրութիւնը կը պահանջէր որ առանց ժամանակ անցընելու բողոքէիք ֆաղ. ժողովոյ այդ ընթացիցը դէմ եւ հիմա ալ այս առթիւ ազդային տաղանակին վրայ նոր կնիւն մ'ալ դուք չը յաւելուիք»:

Դարձեալ, չը տեսա՞ք, կամ Պօլոյ մէջ չէի՞ք դտնուէր այն ատեն, երբ ֆաղ. ժողովոյ անդամներէն Հովուեան եւ Պօյաճեան էֆէնտիները ֆաղ. ժողովոյ հրաժարելէն ամիս ու կէս առաջ բողոքելով ֆաղ. ժողովոյ ընթացիցը դէմ հրաժարեցան ժողովականութենէ, առարկելով թէ՛ իրենց խղճին դէմ չեն կրնար գործել ֆաղ. ժողովոյ գործակից գտնուելով:

Արդ՝ ձեր յարգութիւնը այն ատեն կամ ֆաղ. ժողովոյ ընթացիցը կողմը կը գտնուէր կամ դէմը. եթէ դէմը կը գտնուէր, ինչպէս որ կը յայտարարէք այսօր, ինչո՞ւ Պօյաճեան եւ Հովուեան էֆէնտիներուն ձայնակցելով չը բողոքէք:

Քեցիք այն ատեն եւ հիմա երբ ֆաղ. ժողովը կամբաստանէք. իսկ եթէ այն ատեն Պօյաճեան եւ Հովուեան էֆէնտիներուն համակարծիք չէիք, ըսել է ֆաղ. ժողովոյ միւս ժողովականացը կողմը կը գտնուէիք, հետեւաբար գործակից եւ մեղսակից այն անձանց, որոց ընթացքը թիւր կը հռչակէք այսօր:

Այս տեսակ հակասութիւն տղայք անգամ չեն կրնար Մեծ. էֆէնտի, որ կը գործէ ձեր յարգութիւնը ով գիտէ ինչ բանէ դրդեալ. միայն սա յայտնի է որ արդարութեան եւ ճշմարտասիրութեան դրդեալ չէք:

Եւ ի՞նչ բան պարտաւորեց զձեզ ֆաղ. ժողովոյ 11 ամբաստանութիւններն ինչպստ Ս. Պատրիարքի գրելու պայմանաւ՝ հերքելու ելնել այսօր, մինչդեռ ոչ այդպիսի պաշտօն մը կատարելու պարտականութիւնն ունի ձեր յարգութիւնն եւ ոչ իսկ ֆաղ. ժողովոյ ֆինիշ յանձնաժողովոյ քննութեանց արդիւնքը եղած տեղեկագրին դէմ բողոքած չէ տակաւին:

Եթէ առարկէք թէ՛ ֆաղ. ժողովոյն այն ատենուան անդամներէն մին էք, այդ իրաւունք մը չը տար ձեզ այն ֆաղ. ժողովոյն ընթացիցը դէմ գրելու համար հրապարակելու այսօր, որու հետ 11 ամիս իբր համակարծիք գործակից գտնուելէ վերջը, առանց գէթ փոքրիկ տրտունջ մը կամ բողոք մ'ընելու հրաժարած էք անդամակցութենէ:

Սակայն եթէ առարկէք թէ՛ երեսփոխան մ'էք, ձեր այդ պաշտօն իսկ պարտաւորութեան տակ չը դնէր զձեզ հրապարակելու, այլ իրաւունք կուտայ միայն ինչո՞ւ ժողովոյ մէջ այդ մասին կարծիքնիդ միայն յայտնելու եթէ երբէք հարկը պահանջէ:

Մեր այս դիտողութիւնները անկեղծաբար Մեծ. կրճիկեան էֆէնտիի ուշադրութեան յանձնելով, կը յուսամք որ ինք եւս կը համոզուի մեզ հետ թէ՛ իւր այդ գրութիւնն առաւել ազդային արդի վարչական տաղանակը կը կնճռոտէ քան անոր լուծումը կը դիւրացնէ, եւ որ ցաւալին է իւր արժանիքն ալ անվրաս չը կրնար թողուլ:

Ազգին մէջ մաս մը անձինք կան, որ միշտ անիշխանութիւն կը փնտռեն իրենց շահույն համար: Այս անձանց դիւստրներն են Պատրիարքարանի

թոշակաւոր պաշտօնեայները, վէքիլ Տէր պապաէն սկսեալ մինչեւ դռնապանները:

Հարկ չըկայ կարծեմք հասարակութիւնն այս մասին համոզելու համար երկար բարակ յօդուածներ գրելու. ասոնք ամէն ազգային խնդրոց մէջ մեծ դեր կը կատարեն թէ լրագրաց յօդուածներ գրելով, թէ յայտարարութիւններ ընելով եւ թէ ասդիս անդին տուներ խանութներ պտտեւելով եւ այս ու այն շահելով. եթէ իրենց մէկ նպատակին յաջողութեան համար դրամ ալ պէտք ըլլայ, այդ ալ կրնան գոյացնել:

Մեր այս ըսածներուն ամէնքն ալ եթէ հարկը պահանջէ մի առ մի պատրաստ եմք փաստերով հաստատելու:

Ամիս ու կէս է, որ ֆաղ. ժողով չը կայ, ըսել է Պատրիարքարանի մէջ իշխանութիւն չըկայ. ստոյգ է թոր Ս. Պատրիարք Հայրը հոն ներկայ է. սակայն Նորին Սրբազնութիւնն իսկ իշխանավարութենէ ձեռք քաշած կերելի. զի ոչ իր հրաւիրած ինչո՞ւ ժողովոյն նախագահեց անցեալները եւ ոչ պաշտօնական գրութիւններ կստորագրէ, որով փոխանորդ Տէր Հայրը Պատրիարքի եւ ֆաղ. ժողովոյ պաշտօն կը վարէ:

Ահա հարսանեաց մոմերու համար այս Տէր Հօրը կողմանէ վերջին օրերս հրատարակուած մէկ պաշտօնական շրջաբերականը, որով կարգիլէ այն ամէն անձանց ամուսնանալը եթէ ատոնք հիւանդանոցի մոմերէն չը գնեն:

Գիտեմք որ այդ մոմերը Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը շինէ. բայց այդ որոշումը ո՞վ շինեց. ո՞ր իշխանութիւնն վճռեց որ Հիւանդանոցի մոմէն չը գնողը չը կարենայ ամուսնանալ:

Ֆաղ. ժողով չը կայ, կրօնական ժողովը պաշտօնը չը շարունակէր, Ս. Պատրիարքը չէ որոշած, հապա՞ ո՞վ որոշած է. յայտնի է որ վէքիլ Տէր Հայրն այնպէս կամեցեր եւ այնպէս կը հրամայէ:

Պատրիարքարանի այս վիճակը երեսփոխանաց ուշադրութեան յանձնելով կը յուսամք որ ներկայ վարչական տաղանակը իրենց նուրբ քաղաքագիտութեամբ չեն երկարաձգեր որով այն անձինք, որք Պատրիարքարանի մէջ Ազգ. վարչութիւն անունով ժողով մը չը գտնուելու համար ամեն խորամանկութիւն կը նիւթեն միշտ եւ ազգը մէկ պատրիարքով մը կառաւ:

ՅԱՆՈՍԻ

ՅԱՆԱԳՐՈ ՊԱՊԻՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎԱՅ ՆՈՐԱ

ԵՒ ՅԱՆԱԼՈՒԱՅ

Ե ՏԿԱՐԱՆԻ ՍԵՐՅԱ ԿԱՄԵՂԵԼԷ ԵՎԵՆԵՆԷ

Ե ՎԱՊԱՐԱՅԱՊ 1871

Գեր. Այվազեան Գարդիէլ սրբազան արքեպիսկոպոսին թարգմանութեամբ Ս. Եջմիածնի տպարանէն ի լոյս ընծայեալ այս պատուական գիրքն ամեն բանասիրաց խորին ուշադրութեամբ արժանի է:

Հաւանականաբար Գերմանացի հմուտ տպուածարանի մը զրկէն ելած տողածական անուամբ՝ գրեթէ քրիստոնէական հաւատոյ ամեն մասանց զեղծմանց վրայ ի մատուցեալ կը խօսի, եւ մասնաւորապէս պատկան եկեղեցւոյն հետեւեալ ընդունած սխալ վարդապետութիւնները մէկի մէկի կը նշանակէ: Յանտը վերջին պապական ժողովին յառաջ գրուած՝ ռակայն ժողովոյն ընդունելիք հերետիկոսական վարդապետութիւնը ժամանակին նշաններէն դուշակելով կը խայտառակէ, եկեղեցական իրաց եւ անցից խորին տեսութիւն, առողջ եւ անաչառ դատադրութիւն կերեւի այս զբոքին մէջ:

Իսկ Հայր Աթէնի առ Պիոս Թ. Վատիկանեան ժողովոյն եւ իւր կոնգակին դէմ գրուած հռչակաւոր թղթոյն թարգմանութիւնը ոոյն գրքին յաւելուածն է. կարծէ ամեն մարդ կարգայն թարգմանութեան զեղեցիութիւնը գիրքին արժէքը աւելցուցած է:

Գրին է ամենայն տեղ 36 դուրուշ: Նաեւ Ս. Եջմիածնի մամլէն ելած են հետեւեալ կարեւոր հրատարակութիւնք:

Ձայն Բաւոյ գին 19 դուրուշ:

Աղբաբանութեան Հայոց Միասն վարդապետի Համեցեոյ, գին 10 դուրուշ:

Բէնեմին Գրեթեմէն Էսէթը Գործ Ֆէրտինանդ Եմիլի թարգմանութիւնն ի հերմաներէնէ փ. Վարդանեան, գին 7 դրշ:

Սէթեան Վարդապետի Ապարանցոյ սատար Պահպանունեանց դարմի եւ Մամիկոնեանցի սեռի, գին 10 դուրուշ:

Ռեթաբեան Եպիսկոպոս Հատուած առաջին, Պատմութիւն Հայոց, գին 25 դրշ:

Աբրահամ Կաթողիկոս Կեթապոյց պատմագրութիւն անցից իւրոց եւ Նատր շահին Պարսից, գին 20 դուրուշ:

Զատարեան Կարեւոր Պատմագրութիւն, գին 37 դուրուշ:

Պարթաբեան Տօնից անցելոյ Մեւանայ վանուց, գին 12 դուրուշ:

Կու Կամ Երեք մաս փորագրութիւն յանձնելու համար:

Յարմարութիւն ունեցող յանձնառուն պէտքէ ներկայանալ ի Գրատուն ֆրէնկեան Ուղուն չարշին զլուսը Գիւլիտ խանին կից:

Կիրակի կիւնիքի սատար 5 տէն ճպովազա դատար Գում Գարու Մայր Եկեղեցի թանգարանընտա վարդապետեան Բարսեղ Էֆէնտի քէնտու գայի տէր ճէտիտէսի իւղրէ Գրարար տէրս վերեւէք օլտուղունտան, ճիւղէ արգուքէ արուլունան վէ ալէլ խոսուս քէնտի անա լիս անընտան մահրում գալըջ օլան երմէնիլէրի տալէթ իտէր պուսուկա պէրապէր հաֆթատա պիր տէրս տալարագ աղ միւստէթտէ քէմալ լը սուհուլէթէ քէնտի անա լիսանլալ լընը օգ ումաղա երազմաղա վէ սէօլ լէմէկէ միւլէթտիլ օլապիլէճէ քէնտի վէ քէնտուսի պու խոսուստա փէտա քէնտանէ չալըջըս պիր բարա իսթէ մէյճէկիլի գալիլէն վատ իտէր:

Ինսանա արիւղ օլան սըղը իլլէթի աղագտան հասըլ օլմա իսէ ալ սըլ քէմիլ իլլինտէ ֆէնուղալը սարը սըլտան իպարէթ օլուպ, ֆաղաթ պուսուս պաղըսը վաղթ իլլէթի վէ լայըղը լալ թէմէլ թուլ մուշէ պաղըսը էթ իլլէ քէմիլ արաքընտա գալըլ աղըլ յա պաշղաճա մալիւճէ օլունմաղ վէ հըսս իլլէ Ալլաթ թալէտ սուղըլ իլլէթի ալէն վէ մէրտղտան միւնաղտան արիւղ օլան ելէթէն պաշղա եալընը սօղուղտան հասըլ օլան տօղուղ օն ալէնիլէր տալիլ օլա տա ելինէ չարէսի ֆուլունմաղ վէ էօքսիլ լիւկէ վէ կիօկիւս թըղանըլընա, պէլ կիլ շէթիլիլ վէ մագաթտա քէյտա, օլան սըղըլ սայարըլ մալիւճէ վէրմէք իւղրէ սարըլը տա քէսըլ մէշհուր ուստա Միմօն պուլտ նուր Մահմուտ բաշա ճամիլինն ալիլունտա օրթատաքի գահիլտէ իթթիլա իտէնիլ լին գահիլի մէղթիլը կէմէլէրի վէ լիճա պընա կէօրէ թարթի վէ էտիլլէսինի պու մագ իլլին պուստան աղտէմ իլան իթմիլ իսէտէ մէղթիլը իլլէթիլին իլալէսի իլլէ պու քէրէ կիլէ իլան իտէր:

Վէ սըղը իլլէթի 24 սապտա տըշալ չըղարըրըմ վէ գասըղ իլլէթիլին իճրասըլ տա պուլունուրուղ:

Գառնընտան պասուր օլան ել անա վէրիլ իսէ օնունտա իճրասընտա պուլունուրուղ:

ԻՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ ՏԵՐ ԼԻՍԳՐՈՒ

ՅԱՆՈՐ ԽԱՆՃԵԱՆ Յ. Գ. ՐԷԻՍԵԼ

ՃԵՄԹԵԹԻ ԻԼՄԹԵ ԹԱՊԱՆԵՍԻ

վարել տալ կազմեն, ինչպէս որ ըրին քիչ մը, իրենց բաղձանացը հասած կըլան, զի վերջը ոչ աղղային տուրք վճարող, ոչ հիւանդանոցի նուէր չընորհող, եւ ոչ կեդր. սնտուկին որ եւ է ստակ մը տուող մարդ չեմք կընար գտնել:

Մեզ այսպէս կը թուի թէ ներկայ խնդիրն որչափ շուտ վերջանայ այնչափ օգտակար է աղղին. և որչափ ուշ վերջանայ այնչափ կուր մեծ պիտի ըլլայ աղղին մէջ, քանի որ Պատրիարքարանի թշուկա որ պաշտօնեայնէրը այսպէս սանձարցակ եւ աղստօրէն մտած են կուրոյն մէջ եւ կրակն արծարծել կը ջանան:

ԾԱՆՈՒՅՄՈՒՆՔ

ՆԱԽԱԿԹԱՐԱՆ

ՅՐԱՆԱԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Ի ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ ՆԱՐ—ՊԵՅ

Գին 1 ֆրանք 25 սանթ.

Այս դատադրքի պէտքն զգալի կը թուէր սեպ. ուստի խնդրեցինք Գեր. Խորէն եպիսկոպոսէն, որ խաղաղ պատրաստած ու նուազ քան առեւած ձեռագիրն անգամ մի եւս աչքէ անցնելով մեզ յանձնէ զայն ի տպագրութիւն Նորին Սրբաշնութիւնն ընդունեց մեր առաջարկութիւնը, եւ ի լոյս ընծայեցինք զայն ի մեր հաշիւ:

Մեզ չվերջելի գովարանել այս գիրքը դատաւոր կարող են փորձով տեսնել եւ յինքեանց վրայել սորա մեթոտին առաւելութեանը:

Կը ծախուի ի Գրատան ֆարիդու ի Յակոբեան խան թիւ 13 եւ ի գրատան Պաղտասար տղայի Արսպեան ի Մէրճան չարժ թիւ 29 եւ ամեն դրամաճառաց քով:

Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ԵՐԳԱՐԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԵՒ

ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ

ԲՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Սոյն 160 երեսէ բաղկացեալ երգարանը կը ծախուի ամեն դրամաճառաց քով եւ կամուրջի գլուխը Պարագան ի գին մէկ քառորդ Մէճիւ:

Տուսալս վայտի (շիմիլի) վրայ պատկեր կամ (բէյլաթ) փորագրել մը պէտքէ, ամեն շաբթու շարունակ եր: